

ALLAH'IN BİRLİĞİ VE ŞİRKTE KAÇINMA

Eûzubillahimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

*el-Hamdülillahi rabbilâlemin ve'l-âki-
betü li'l-müttekîn. Vessalâtü vesselâmü alâ
seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ec-
maîn.*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân enne efdale'l-
kitâbi kitâbullah ve enne efdale'l-hedyi
hedyü muhammedin sallallahu aleyhi ve sel-
lem ve şerra'l-umûri muhdesâtühâ ve külle
muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve
külle dalâletin fi'n-nâri. Ve bi's-senedi'l-mut-
tasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve sel-
leme ennehû kâl:*

كَانَ الْكِفْلُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا يَتَوَرَّعُ مِنْ ذَنْبٍ
عَمِلَهُ فَآتَتْهُ امْرَأَةٌ فَأَعْطَاهَا سِتِّينَ دِينَارًا
عَلَى أَنْ يَطَّأَهَا فَلَمَّا قَعَدَ مِنْهَا مَقْعَدَ الرَّجُلِ
مِنْ امْرَأَتِهِ أَرْعَدَتْ وَبَكَتْ فَقَالَ: مَا يُبْكِيكِ؟

أَكْرَهُتُكَ؟ قَالَتْ: لَا وَلَكِنَّهُ عَمَلٌ مَا عَمِلْتُهُ قَطُّ
وَمَا حَمَلَنِي عَلَيْهِ إِلَّا الْحَاجَةُ فَقَالَ: تَفْعَلِينَ أَنْتِ
هَذَا وَمَا فَعَلْتِيهِ؟ اذْهَبِي فَهِيَ لَكَ وَقَالَ: لَا وَاللَّهِ
لَا أَعْصِي اللَّهَ بَعْدَهَا فَمَاتَ مِنْ لَيْلَتِهِ فَأَصْبَحَ
مَكْتُوبًا عَلَى بَابِهِ: إِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ لِلْكَفْلِ

*Kâne'l-kiflü min benî isrâîle lâ yete-
verra'u min zenbin amelehû... ilâ âhiri'l-
hadîs.*

Bu hadisten evvelki bir hadîs-i şerîf var,
bunların ikisi birine yakın hadisler.

كَانَ رَجُلَانِ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ مُتَوَاحِيَانِ
وَكَانَ أَحَدُهُمَا مُذْنِبٌ وَالْآخَرُ مُجْتَهِدٌ فِي الْعِبَادَةِ
وَكَانَ لَا يَزَالُ الْمُجْتَهِدُ يَرَى الْآخَرَ عَلَى الذَّنْبِ
فَيَقُولُ: أَقْصِرْ فَوَجَدَهُ يَوْمًا عَلَى ذَنْبٍ فَقَالَ لَهُ:
أَقْصِرْ فَقَالَ: خَلَّنِي وَرَبِّي أَبْعَثَ عَلَيَّ رَقِيبًا فَقَالَ:
وَاللَّهِ لَا يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ أَوْ لَا يُدْخِلُكَ اللَّهُ الْجَنَّةَ
فَقُبِضَ رُوحُهُمَا فَاجْتَمَعَا عِنْدَ رَبِّ الْعَالَمِينَ

فَقَالَ لِهَذَا الْمُجْتَهِدِ: أَكُنْتَ بِي عَالِمًا؟

أَوْ كُنْتَ عَلَيَّ مَا يَدَيَّ قَادِرًا؟

وَقَالَ لِلْمُذْنِبِ: اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِي

وَقَالَ لِلْآخِرِ: اذْهَبُوا بِهِ إِلَى النَّارِ

*Kâne racülâni fî benî isrâîle mü-
tevâhiyâni....*

Bu geçen ki dersten ama bugünkü dersle ilgili.

Benî İsrail devrinde, bizden evvelki Musa *aleyhisselam*'ın devrinde yahut ondan daha evvel iki kardeş, yani iki ahbap iki dost var imiş. Birisi günahkâr, kabahat işliyor mütemadiyen, birisi de âbid, ibadette çok önemli.

Bu âbid olan, ibadete devam eden, o kardeşini günahlar üzerinde gördükçe, günahları işlediğini gördükçe üzülüyor. Bu üzülmesinden dolayı ona nasihat ediyor, “Yapma, etme!” diyor.

Bir gün yine bir günah üzerinde onu görmüş, “Bırak bunu artık yapma, etme!” diye söylenmiş. O zaman o da diyor ki;

“Sen beni bırak! Seni Allah benim üzerime râkib mi yolladı, murâkıp mısın sen benim

üzerimde? Benim murâkıbım mısın sen? Seni Allah bunun için mi yarattı? Beni bırak kendi halime!” diyor.

Bunu günahkâr olan söylüyor.

Buna üzülüyor tabii o adam, bir de yeminle diyor ki;

“Sen madem ki böyle, Allah seni elbet mağfiret etmez! Allah seni affetmez, mağfiret etmez, yahut Allah seni mağfiret etmesin, yahut Allah seni cennetine koymasın veyahut koymaz.”

Derken bunların ikisi de ölüyorlar, Rab-bülâlemînin huzurunda duruyorlar. Cenâb-ı Hak o ibadetli olan kişiye soruyor;

Sen benim işlerimi biliyor musun?

Benim yaptığım işleri biliyor musun sen?

Veya ne yapacaklarımı biliyor musun?

Öyle bir bilgiye sahip misin sen?

Benim yapacağım kuvvet kudret senin elinde var mı?

Binâenaleyh o günahkâra diyor ki,

“Bunu götürün cennete. Benim rahmetimle bunu cennete koyun.”

Buna da diyor ki;

“Bunu da götürün atın cehenneme!”

Bu Ahmed b. Hanbel ile Ebû Davud'un Hz. Ebû Hüreyre'den rivayeti.

Bütün ameller, bütün ameller hatimeye, son zamana bağlıdır. İnsan gençliğinde âbid olursun, zahit olursun, güzel olursun. Bakarsın sonra bazen şaşkınlıklara düşenler görülüyor. Bazen cahil meşrep, bakıyorsun son zamanda çok güzel bir yol bulmuş oluyor. Bunlar görülen şeylerdir, neticeyi bilmek Allah'a mahsusdur. Binâenaleyh insan daima müteyakkız olup kendi hareketini, kendi hareketini takip etmesi, gözetmesi lazım.

a. Günahlardan Korkmayan Daima Günah İşleyen Bir Adam

Şimdi burada da bir hikâye, yani vak'a daha geliyor, bu da evvelki bir devrin hikayesi, eski bir devrin vak'ası yine.

كَانَ الْكِفْلُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا يَتَوَرَّعُ مِنْ ذَنْبٍ
عَمِلَهُ فَآتَتْهُ امْرَأَةٌ فَأَعْطَاهَا سِتِّينَ دِينَارًا
عَلَى أَنْ يَطَّأَهَا فَلَمَّا قَعَدَ مِنْهَا مَقْعَدَ الرَّجُلِ
مِنْ امْرَأَتِهِ أَرْعَدَتْ وَبَكَتْ فَقَالَ: مَا يُبْكِيكِ؟

أَكْرَهْتِكِ؟ قَالَتْ: لَا وَلَكِنَّهُ عَمَلٌ مَا عَمِلْتُهُ قَطُّ
وَمَا حَمَلْنِي عَلَيْهِ إِلَّا الْحَاجَّةُ فَقَالَ: تَفْعَلِينَ أَنْتِ هَذَا
وَمَا فَعَلْتِيهِ؟ اذْهَبِي فَهِيَ لَكَ وَقَالَ: لَا وَاللَّهِ
لَا أَعْصِي اللَّهَ بَعْدَهَا فَمَاتَ مِنْ لَيْلَتِهِ فَأَصْبَحَ
مَكْتُوبًا عَلَى بَابِهِ: إِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ لِلْكَفْلِ

*Kâne'l-kiflü min benî isrâîle lâ yete-
verra'u min zenbin amelehû... ilâ âhiri'l-
hadîs.*

Kâne'l-kiflü min benî isrâîle. Beni israil-
deki el-Kifl isminde bir adam.”

İsmi Zülkifl olan peygamber değil. Kifl is-
minde bir adam fakat günahattan korkmaz bir
adammış. Günahlardan korkmayan daima gü-
nah işleyen bir adam.

Bir gün kendisine ihtiyaç sahibi bir hanım
gelmiş, kıtlık bir devirde kendisinden para ve
erzak hususunda bir yardım istemiş. Bu da tut-
muş buna 60 dinar bir para vermiş, fakat nef-
sini kendisine teslim etmek şartıyla.

Bu zavallı da günlerden beri aç ve zaru-
rette kaldığı için bir mecburiyet mutâvaat

etmiş. Fakat bu hal esnasında kendisine bir titreme gelmiş ve bir de ağlama. Demiş ki,

“Hoşlanmadın mı da ağlıyorsun benden?”

“Yok.” demiş, “Ben bu işi işlemiş bir adam değilim şimdiye kadar. Bu benim için çok ağır bir iş, ağır bir yük. Ben buna tahammül edemeyeceğim, dayanamayacağım.” derken, “Yalnız ben buna razı oluşum açlığa dayanamadığımdan, çoluk çocuğumun açlığına da dayanamadığımdan dolayı ben bu işe ‘Peki!’ dedim ama içim bir türlü de razı olmuyor bu işe.”

O zaman adama bir insaf merhamet gelmiş, “Sen.” demiş, “Bu ihtiyacınla madem ki böyle Allah korkusu ile titriyorsun, ürküyorsun. Ben de sana verdiklerimi hediye ettim başışladım. Ben de bir daha böyle iş yapmayacağıma tevbe ediyorum artık.” demiş tevbe etmiş.

Bu vak’a bir ihlâs meselesinde de geçer. İhlâs yani öz, amellerin özü.

Üç arkadaş gezmek bir geziye çıkmışlar. Gezi esnasında şiddetli bir fırtınaya tutulmuşlar, dağdan bir mağaraya sığınmak mecburiyetinde kalmışlar. sığındıkları mağaranın önüne koca bir taş gelmiş, kaya kapamış mağarayı,

çıkılmak imkânı artık kendilerince mümkün de-
ğil.

Bu üç kardeş demişler ki;

“Cenâb-ı Hakk’a yalvarmaktan başka çare-
remiz yok. Başka çare yok, yalvaralım Cenâb-ı
Hakk’a bakalım ne yapar.”

Bu üçten birisi olan bu vak’a olsa gerek,
demişler;

“Sen yalvar bakalım Cenâb-ı Hakk’a.”

Demiş;

“Yâ Rab! İşte böyle bir hal vaktiyle benim
başımdan geçti, ben de senden korkarak bu
işini terk ettim. Eğer senin yanında bu iş mak-
bule geçtiyse bize buradan bir yol ver.” demiş,
taş biraz şöyle açılmış ama geçmek imkânı
yine yok.

İkincisi de işte anasına babasına yaptığı
hizmeti öne katmış, o da o taşta biraz açılmış.
Üçüncüsü de birisine verdiği parayı üretmiş,
çok para çok bir servete ulaşmış, onu adama
olduğu gibi vermiş. Bu da demiş senin yanında
makbule geçtiyse bize bir çıkış selameti ihsan
et diye [dua etmişler,] taş yuvarlanmış gitmiş,
bunlar da kurtulmuşlar.

Bu işte öteki kardeş, iki kardeş iki arkadaş ki, birbiriyle daima [tavsiyeleşirlermiş.]

Bu birbirlerimizi gözetlemek vazifemiz bizim. Birbirlerimizin hatasını, kusurlarını birbirimize tavsiyede, hayırlı tavsiyelerde bulunmak ama açık değil gizli. Vazifemiz ama burada insan kendisine güvenip de, “Ben iyiyim de sen kötüsün!” dememeli. Kendini temize çekip de [başkasını kötülememeli.] Son devremizi hiç bilmeyiz.

Allah cümlemizi affetsin.

Cenâb-ı Hak şimdi bize Mekke-i Mükerrime’de bu sene Ramazan orucunu tutmayı nasip etti elhamdülillah. Bu şüphesiz sizin dualarınız sayesinde olduğuna inancım var. Çünkü hep böyle istiyorduk Cenâb-ı Hak da lütfetti.

Şimdi orada uzun bir müddet oraya bir alışkanlığımız dolayısıyla ayrıldık oradan, o ayrılık da çok acı geldi. Sizlere yine kavuştuk elhamdülillah. Fakat burada mühim bir nokta var idi ki Cenâb-ı Hak oradan biz ayrılırken içimize doğuruyordu ki;

“Ben sizinleyim. Size evimi lazım ben mi lazım? Sana evim mi lazım ben mi lazım?”

Rabbimizin böyle dediği insanın içine dođuyor.

Tabi ki bir ev, hangi evi verirlerse versinler, gayet mükemmel muntazam bir ev, ama içinde sahibi yok.

Ne yaparsınız orada?

Oturursunuz en nihayetinde canınız sıkılır çıkarsınız. Sahibi olmayan evde insanlar durmaz.

Binâenaleyh ben seninleyim, sen üzülme!

E sana düşen?

Sen de O'nunla olmak. Madem ki O bizimleyim diyor, bizim de O'nunla olmamız lazım.

İnsanın Allah'ı ile olması kadar medar-ı iftiharını ne olabilir acaba?

Hiçbir şey olmaz.

Binâenaleyh insan hiçbir zaman hatadan kusurdan salim değildir. Hacı olmak çok kolay, bugün hele eski devre göre çok kolay. Hoca olmak, o da kolay. Hafız olmak, o da kolay.

İşte bugün birçok meslekler var, hangisini isterseniz en yüksek profesör olursunuz, bir şey olursunuz vekil olursunuz. Bunların hepsi mümkün fakat insan olmaktır hüner. Hüner insan olmaktır. Biz hacca gidemesek, benim

param da yok, mülküm de yok, varlığım da yok. Cenâb-ı Hak, “Sen niçin gitmedin?” diye beni cezalandırmaz ama, “Niçin insan olmadın?” diye soracak.

İnsana lazım olan insanlıktır, insanlıkta imanın kemali ile olur. İman ne zaman kemale erişir, insan da o zaman kâmil olur. Onun için dualarımızı daima;

“Yâ Rabbi! *Îmânen dâimen ve kâmilen.* Hem imanım dâim olsun, hem de kâmil olsun.” [diye istiyoruz.]

Kâmil olmazsa, ham bostan nasıl işe yapmıyorsa biz de onun gibiyiz işte!

Onun için Allah hepimizi affetsin.

Yani dualarımızın içerisinde de;

“Yâ Rabbi! Sen bizden razı olacağın [şekilde] razı olacağın amelleri bize nasip et. Biz öyle ameller işleyelim ki, o işlediğimiz amellerle sen bizden razı olasın.”

Yoksa çeşitli işler yapıyoruz işte bugün ama Allah razı olmazsa o işlerimizden o işlerin hepsi boştur.

Onun için biz bir kardeşimizde kusur gördüğümüz vakitte benim kendi görüşüme göre bu kardeşi atmak değil, onu daha bağıra basıp

onun o yoldan nasıl şekilde kurtulması icap ediyorsa onlara teşebbüs edip gecede de gündüzde de Allah'a yalvarır, "Yâ Rabbi! Bu da benim kardeşim, yolunu şaşırdı. Senden ben yalvarıyorum, rica ediyorum kardeşimin yoluna iyilikler ihsan et şunu ihsan et, bunu ihsan et o da doğru yolda olsun. Senin yolunda olsun." diyerekten ricada bulunmamız daha evlâ ve daha âlâ olur.

Sonra çok büyükler gelmiştir bu dünyaya, çok güzeller kamiller, fakat son zamanları tehlikeye düşen çok kimseler vardır. Onun için bugünkü hayatın cilvelerine hiç aklımız ermez. İnsan daima nasıl geminin yolunu radar gözetliyorsa, önündeki pusulasına dikkat lazımsa hepimiz böyle hareketlerimizi kontrol etmek mecburiyetindeyiz.

Bugünkü yaptığımızı akşam hesap edeceğiz, bugün neler yaptım?

Allah'ın rızasına uygun muydu yaptığım işler yoksa değil miydi?

Dün bir efendi kardeş geldi, bir soru sual sordu bana. Bir iş yapacak, "Bu yapacağım işler muvâfık mıdır?" diyor, soruyor.

E ne güzel ama!

Niçin?

Günahtan kaçıyor. Yapacağı iş de en çok rızık meselesidir. Rızık güzel olursa her şey güzel olur, rızık bozuk olursa alt tarafını karıştırmaya artık.

Onun için Allah hepimizi affetsin. Tevfi katı samadaniyesine mazhar etsin, bizi sevdiği ve razı olduğu kullarının arasına kabul etsin.

Hacıların arasına girmek kolay, kapıyı yeşile boyarsın, tayyareye bindin mi gider gelirsin. Bir hacı oldun derler elini öpenin sayısı yok. Fakat bu para etmez, para Allahu Teâlâ'nın razı olduğu amelleri işleyebilip Allah senden razı olacak duruma gelmek lazım. Bu duruma geldin mi korkma artık.

Onun için;

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ

Yâ eyyetühe'n-nefsü'l-mutmainneh.

Mutmain bir nefis nasıl nefis?

Kötü ahlaklarını temizlemiş, kötü ahlakların hepsini atmış, hiç kötü ahlâk bırakmamış içinde, iyi huyları da kesb etmiş kazanmış. İşte bugün hangi meslek istersen bir kazanca bağlı, çalışmaya gayrete bağlı. Bu gayretin

neticesinde o iş elimize geçiyor. Ahlaklar da böyledir. Kendiliğinden ahlâk güzel olmaz. Çalışacaksın, onu doğru yola getirmek için ne gibi çarelere başvurmaksa yapmaya çalışacak ki ahlâkı düzelsin. Kimseyi incitme, kimseyi darıltma, kimseyi küstürtme. Elinden geldiği kadar herkese yardım etmeye çalış. Herkese acı, merhametin bol olsun.

Onun için iyi insanlar dünyaya bedeldir. Bir tane de bir insan dünyaya bedeldir yani. Ama çok olmuş, adam olmadıktan sonra kıymeti yoktur.

Sonra bu adam ölmüş, ölünce kapısına;
Mektûbün alâ babihî innallahe kad ğafera lilki fl yazılmış ki o zaman işte Cenâb-ı Hakk'ın hikmeti, herkesin iyiliği de kötülüğü de kapısına yazılır, herkes görürmüş “Bu adam ne kötü veyahut ne iyi adam” diye bilirmiş.

Sonra Cenâb-ı Hak peygamberimizin hürmetine bunu kaldırdı da bizim kabahatlerimizi kendimizden başka Allah'tan başka bilen yok. Allahu Teâlâ'nın bilmediği bir şey de yok, biliyor ama setrediyor. Setrediyorsa o bir mükafattır, onu açıklama kimseye. O kabahati

açıklama çünkü Allah madem ki setretmiş örtmüş onu, inşaallah âhirette de örtecektir elbet.

كَانَ هَذَا الْأَمْرُ فِي حِمِيرٍ فَزَعَهُ اللَّهُ مِنْهُمْ
وَجَعَلَهُ فِي قُرَيْشٍ وَسَيَعُودُ إِلَيْهِمْ

Kâne hâze'l-emru fî himyera. Fe neze-ullâhu minhüm ve cealehu fî kurayşin ve seyûdü ileyhim.

Bu Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hilafet meselesidir.

Kâne hâze'l-emru. “Bu hilafet, halifelik.” *Fî himyera.* “Himyer denilen bir kabiledede imiş, kabilenin hakkı imiş.” *Fe neze'aullâhu minhüm.* “Allahu Teâlâ onlardan layık olmadıkları için midir nedense hilafeti ellerinden almış.” *Ve ce'alehû fî kurayşin.* “Ve halifeti Kureyş kabilesine vermiş.” *Ve seye'ûdü ileyhim.* “Yine netice onlara döneceğini de beyan buyurmuş.”

كَانَ اللّٰوَاطُ فِي قَوْمِ لُوطٍ فِي النِّسَاءِ قَبْلَ
أَنْ يَكُونَ فِي الرِّجَالِ بِأَرْبَعِينَ سَنَةً

*Kâne'l-livâtu fî kavmi lûtin fi'n-nisâi
kable en yekûne fi'r-ricâli bi-erbaîne seneten.*

كَانَ رَجُلٌ تَاجِرٌ يُدَايِنُ النَّاسَ فَكَانَ يَقُولُ لِفَتَاهُ:
إِذَا أَتَيْتَ مُعْسِرًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ
عَنَّا فَلَقِيَ اللَّهَ فَتَجَاوَزَ عَنْهُ

*Kâne racülün tâcirun yüdâyiniü'n-nâse fe-
kâne yekûlü li-fetâhü izâ eteyte mu'sıran fe-
tecâvez anhü le'allellahe en yetâceveze annâ
fe-lekıyallahe fe-tecâveze anhü.*

Bu Buhârî ile Müslim'in de beyan ettiğine göre;

Bir tüccar, borç verirmiş insanlara. Sıkılan insanlara para verirmiş ve katibine, paraları tahsil edecek adama da dermiş ki, “Vakti dar olanlara, paralarını vaktiyle veremeyecek olanlara göz yum, onları sıkıştırma. Umulur ki Allahu Teâlâ da bizim hatalarımızı affeder.” Bu böyle dediği için Allahu Teâlâ da onun kusurlarını vazgeçmiş ve ehli cennet olarkten, Allah ondan razı olduğu halde Allah'a mülakî olmuş.

Onun için bunlar güzel şeyler, hep birbirimizin yardımcısı olalım, olabilmemizi tavsiye

ediyor. Daima insanlar mutlaka [zorluk çıkarırlar/zor durumda kalırlar;]

Sen sözünde niçin durmadın yahu?

E olmadı işte, ne yapalım, yok.

İcraya vereceğim, şunu yapacağım, bunu edeceğim.

Biraz müsamaha iyidir.

Peki sana beş on gün daha bir mühlet vereyim.

İmkânı varsa bağışlayıvereyim. Ya bağışlamak veyahut imkân dahilinde tecil ederekten onu sıkmamak.

İşte bu bir misal olaraktan bu adam böyle yapmış Allahu Teâlâ da onun hatalarından kusurlarından vazgeçmiş.

Bize bir derstir ki siz de böyle olmaya çalışın. Bu iyi ahlâkların birisi de budur işte! İyi ahlâk sahibi daima karşısındakini sıkmaz, üzmez ve yıldırılmaz.

كَانَ الْوَحْيُ يَأْتِينِي عَلَى نَحْوَيْنِ: يَأْتِينِي بِهِ جِبْرِيلُ

فِيُلْقِيهِ عَلَيَّ كَمَا يُلْقِي الرَّجُلُ عَلَى الرَّجُلِ

فَذَلِكَ يَتَفَلَّتُ مِنِّي وَيَأْتِينِي فِي شَيْءٍ

مِثْلِ صَوْتِ الْجَرَسِ حَتَّى يُخَالِطَ قَلْبِي
فَذَاكَ الَّذِي لَا يَتَفَلَّتُ مِنِّي

*Kâne'l-vahyü ye'tînî alâ nahveyni ye'tînî
bihi cibrîlü fe yülkîhi aleyye kemâ yülkî er-ra-
cülü ala'r-racüli fe-zâke yetefelletü minnî ve
ye'tînî fî şeyîn misli savti'l-cerasi hattâ
yuhâlita kalbî fe-zâkellezî lâ yetefelletü
minnî.*

Cenâb-ı Peygamber Efendimiz'e vahiy dediğimiz şey nasıl olduğunu beyan buyuruyor. İki çeşit olurdu diyor, Resûlu Ekrem Efendimiz, vahiy bana iki şekilde gelirdi. Bir şekli, Cibril *aleyhisselam* gelirdi, seninle ben nasıl karşılıklı konuşuyorsak, onu bana öyle içime ilka ederdi, o benim içime yerleşirdi. Bir de şiddetli bir ses seda ile gelir öyle, o da benim içime kalbime yerleşir. Bu ama en zoru idi, en şiddetlisi ve en ağırı idi diyor. Öteki karşıma gelir konuşuruz o söyler ben dinlerim, onun söyledikleri benim kalbime yerleşir. Yerleştikten sonra unutmam artık onu, onu ben size tebliğ ederim, gerek Kur'an'dan gerek başka şeylerden.

كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَسُوسُهُمُ الْأَنْبِيَاءُ كُلَّمَا
هَلَكَ نَبِيٌّ خَلَفَهُ نَبِيٌّ وَإِنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي وَسَتَكُونُ
خُلَفَاءُ فَيَكْثُرُونَ قَالُوا: فَمَا تَأْمُرُنَا؟ قَالَ: فُؤَا بَيْعَةَ
الْأَوَّلِ فَالْأَوَّلِ وَأَعْطُوهُمْ حَقَّهُمُ الَّذِي جَعَلَ اللَّهُ لَهُمْ
فَإِنَّ اللَّهَ سَائِلُهُمْ عَمَّا اسْتَرَعَاهُمْ

*Kânet benû isrâile tesûsühümü'l-enbiyâü
küllemâ heleke nebiyyün halefehû nebiyyün
ve innehu lâ nebiyyi ba'dî ve setekûnu hulefâü
fe yeksurûne. Kâlû femâ te'murûnâ kale fû
yeb'ate'l-evveli ve a'tûhüm hakkahümü'l-lezî
cealallâhu lehüm fe-innallâhe sâilühüm ammâ
ister'âhüm.*

b. Benden Sonra Bir Nebi Daha Gelmeyecektir

Benî İsrail zamanında peygamberler kavimlerini gözetlerler, onların işlerine, hayatlarındaki hallerine yardımcı olurlarmış. Bir peygamber ölür ölmez onun yerine diğer birisi gelir yine o da milletin işini üzerine alır, böylece idare ederlermiş. Fakat benden sonra bir nebi daha gelmeyecektir.

“Benden sonra bir nebi daha gelmeyecektir, binâenaleyh.” *Ve setekûnu hulefâü.* “Ve ancak benim halifelerim idare edecektir.” *Feyeksurûne.* “Fakat bunlar çoğalacak, kıyamete kadar böyle birbirini takip edecek.”

E bir halife burada çıkmış, bir halife de orada çıkmış, “Ben de halifesiyim Resûlullah’ın.” diyor. E peki orada “Ben de halifesiyim Resûlullah’ın.” diyor.

Kâlû femâ te’murûnâ. “Bunların hangisine ittiba edelim, ne dersiniz?”

Kâle fû yeb’ate’l-evveli. “Buyurmuşlar ki, ‘Evvelki idareci kimse ona tâbi olun, ikinci bir idareciyi tanımayın.’” *Ve a’tûhüm hakka-hüm.* “Binâenaleyh o tâbi olduğunuzun da hakkını verin ki ona itaat edin ve onun sözlerini dinleyiniz.”

Bu her meslekte de mesela câridir. Bugün birçok halife diye kendilerine ad takıp da şeyhlik davasına kalkanlar da bu kabildendir işte. Şeyhlik davasına kalkıp, “Ben de şeyhim, bana da rüyada gösterildi ben de bu işi yapmaya kalktım.” diyenler Cenâb-ı Peygamberin bu şeysine müstehak olurlar.

Allah cümlemizi afv u mağfiret eylesin.

Şeyhlik kadar budalalık yoktur, yani aptallıktan ibarettir. Kendi yükünü kendisi insan taşıyamazken başkalarının yükünü de üzerine almak çok korkulacak bir hadisedir. Buna özenmek dünya tamahkârlığından başka bir şey olmasa gerektir. Çünkü Allahu Teâlâ herkesi çobanı bulunduğu [kimselerden mesul tutacak.] Çoban koyunundan nasıl mesulsa, o da etrafından mesul olacak. Kendi etrafını, kendini idare edemeyen insanın başkalarının idaresine kalkıp da “Ben de yaparım” demesi akılsızlıktan başka bir şey değildir.

Ahmed b. Hanbel, Buhârî, Müslim ve İbn Mace'nin Hz. Ebû Hüreyre'den rivayetleri.

كَانَتْ سِيْمَاءُ الْمَلَائِكَةِ يَوْمَ بَدْرٍ عَمَائِمَ سُودٍ
وَيَوْمَ أُحُدٍ عَمَائِمَ حُمْرٍ

Kânet sîmâü'l-melâiketi yevme bedrin amâime sûdin ve yevme uhudin amâime humrin.

Bedir denilen bir muharebe olmuştu ya, o muharebede melekler yardımcı olarak ordumuza irtihal ettiler ve düşmanı perişan ettiler. Bu meleklerin sarıkları siyah imiş. Hepsi siyah sarık sarılmışlar ve bu sarıkla ordunun içerisine

girisip düşmanı korkutmuşlar ürkütmüşler bir kısmı bir fiil harbe iştirak etmiş, bir kısmı da korku vermek suretiyle kalabalık cemaat görünüp de düşmanı ürkütmek suretiyle öyle bulunmuşlar ki, o gün sarıkları hep bir siyah imiş.

Ve yevme uhudin. “Uhud gününde Uhud muharebesi zamanında.” *Amâime humrin.* “Kırmızı sarık sarmışlar.”

Bir de Huneyn denilen harp vardı, o harpte de sarı sarık, sarı sarıklar sararakтан [bulunmuşlar.]

Bu kıyamete kadar müslüman ordularının içerisinde vakalarda bulunan hadiselerdir. Yani bu Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* zamanında olmuşta sonra olmayacak demek değildir. Bugün gözümüzün önünde gördüğümüz hadiselerin içerisinde Cenâb-ı Hak imanlı mü'minlere muvaffakiyet için meleklerini gönderir, onlara şecaat verir, kuvvet verir, destekler. Bazen bilfiil de harbe iştirak etmek suretiyle de onlar kendilerini göstermişlerdir ve müslümanlara muvaffakiyetler vermişlerdir elhamdülillah.

Tarihte de bunların numuneleri çoktur, şu önümüzde olan yunan harbinde de bunların birçok neveleri görüle gelmiştir.

Hatta şurada bir kardeşimiz var, demin onun hikayesini anlatıyordu. Biz, diyor, Dumlupınar'da Fransız kumandanı esir aldığımız zaman da dediler ki;

“Siz kimsiniz yahu? Sizden evvel bizim aramıza öyle adamlar geldi ki, heybetlerinden, dehşetlerinden biz kaçacak yer bulamadık da size teslim olduk, ama siz üç gün sonra geldiniz buraya?”

Nâkil kendisi burada harpte bulunmuş bir zât.

Yani hakikaten de öyledir. O Çanakkale zaferi, diğer zaferlerde onların o kadar muazzam kuvvetlerine karşı bizim her tarafta acizimiz, zaafımız varken bir türlü muvaffak olmadılar, çünkü Allahu Teâlâ'nın nusratı var idi. Allahu Teâlâ nusret edince düşman bir türlü muvaffak olamaz.

كَانَتْ تَحِيَّةَ الْأُمَّمِ وَخَالِصَ وُدِّهِمْ وَإِنَّ أَوَّلُ

مَنْ عَانَقَ إِبْرَاهِيمَ

Kâne tahıyyete'l-ümemi ve hâlasa vüddi-him ve inne evvelü men ânaka ibrahîmü.

“Sarılmak, sarmaşmak, muânaka dedikleri birbirlerini sararaktan sevişmek. Bu İbrahim *aleyhisselam*’ın sünnetidir.”

El öpmek ikinci bir derecededir. Fakat asıl olan sarılarak iki kişinin birbirine böyle kaynaşması. Bu muhabbetin daha ziyadeliğinden ileri geliyor, sevdiğini insan çok güzel kucaklar ve onu öper sağından solundan. Ve o bu Pakistanlılarda çok güzel görüle gelmekte. Onlar birbirlerini buldular mıydı, öyle bir sarılıyorlar ki, âdetâ birbirlerini pehlivanların sık-tıkları gibi sıkıyorlar öyle ve epeyce bir duruyorlar. Yani öyle sıkıp da bırakmıyor kolayca-cık. Üç beş dakika böyle bu onu o onu sıkmış bir vaziyette kaynaşıyorlar birbirlerine.

Bu bize İbrahim *aleyhisselam*’dan kalma bir sünnet oluyor.

Bunu da iyi dinlememiz lazım geliyor;

كَانَتْ حَوَاءُ لَا يَعْيشُ لَهَا وَلَدٌ فَذَرَتْ:
لَئِنْ عَاشَ لَهَا وَلَدٌ لَتُسَمِّيَنَّهُ عَبْدَ الْحَارِثِ
فَعَاشَ لَهَا وَلَدٌ فَسَمَّيْتُهُ عَبْدَ الْحَارِثِ

وَإِنَّمَا كَانَ ذِكْرَ عَنُ وَحْيِ الشَّيْطَانِ

Kânet havvâü lâ yeîşü lehâ veledün fe nezerat le in âşe lehâ veledün le-tüsemmiyennehu abde'l-hârisi fe âşe lehâ veledün fe semmethü abde'l-hârisi ve innemâ kâne zâlike an vahyi'ş-şeytâni.

Havva, anamız. Âdem *aleyhisselam*'ın hatunu, bütün beşerin de bugün annesi. Bunun çocuğu olmuyormuş, oluyor ölüyor.

Fe-nezerat. “Nezretmiş.” *Le in âşe lehâ veledün le-tüsemmiyennehu abde'l-hârisi.* “Eğer çocuğum yaşarsa adını Abdelhâris koyacağım demiş.”

Hâris şeytanın adı. Şeytanın adı olduğu için şeytanın çocuğu, kulu diye bir ad takmış oluyor çocuğuna.

Fe-âşe lehâ veledün. “Çocuğu yaşadı.” *Fe-semmethü abde'l-hârisi.* “O da Abdelhâris diye ad koydu ona.” *Ve innemâ kâne zâlike an vahyi'ş-şeytâni.* “Bu şeytanın Havva valide-mize olan ilkasından ibaret.”

Yani şimdi dikkat edilmesi lazım. Bazı insanlar kendileri birçok rüyalar görürler, göklerde uçar, şöyle olur, böyle olur, kendisine bir gurur gelir; “Ben de iyi bir adamım ki bak

neler oluyor bende. Şöyle sesler duyuyorum, böyle hallere vâkıf oluyorum!” filan.

Eğer bu hakikaten salih bir insansa ne mutlu ama o [salih insan] saklar bunları, katiyen söylemez. Fakat dünyalık bir adamsa o bunları söyleyerek, etrafa da yayarak kendisine paye verdirerek yükseltir, fakat şeytanın oyunu olduğunun farkına da varmamıştır. En nihayet şeytanın tuzağına düşünerekten de Allah esirgeye buradan ayrılmasından korkulur.

Allah cümlemizin muîni olsun.

Şeytana âlet olmamak için kitâb-ı ilahîden ve sünnet-i Resûlullah’tan zerre kadar ayrılmaya gelmez. Bilgine güvenme, gücüne güvenme, kuvvetine güvenme, hiçbir şeye güvenme. Bütün kuvvet, bütün kudret, bütün her şey Allah’ındır. Herkese nispet dahilinde bir şey vermiştir. O verilen senin değil Allahu Teâlâ’nın sana bir nispet dahilinde bir kuvvettir. Binâenaleyh kuvvetin de bilginin de hepsinin sahibi Allah’tır. O’na teslim olmaktan daha güzel bir şey yok.

كَبْرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ الْأَكْلُ مِنْ غَيْرِ جُوعٍ وَالنَّوْمُ

مِنْ غَيْرِ سَهَرٍ وَالضَّحِكُ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ
وَصَوْتُ الرَّنَّةِ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ وَالْمِزْمَارُ
عِنْدَ النِّعْمَةِ

Kebûra makten indellâhi el-eklü min ğayri cûin ve'n-nevmü min ğayri seherin ve'd-dahîkü min ğayri acebin ve savtü'z-zenneti inde'l-musîbeti ve'l-mizmâru inde'n-ni'meti.

c. Acıkmadan Yemek

“En hoşâ gitmeyen, ind-i ilahiyede gazaba mucip olan şeylerden birisi acıkmadan yemek.”

Acıkmadan yemek! Hepimiz bunun müptelasıyız, saat geldi mi, “Hanım nerede yemek, bak saat geldi?” diyoruz. İyi ama sabah ki yemek daha duruyor karnımda, acıkmamışım ki! Ama saat geldi diyerekten yemek mecburiyetini duyuyoruz. Bu ise Cenâb-ı Hakk'ın hiç de hoşuna gitmiyor.

Min ğayri cûin. Acık, ondan sonra. Ki bu hazmolsun, miden biraz dinlensin, rahatlasın ikinciye ondan sonra yersin. Onun için bir sabah bir akşam insana kafidir diyen Peygamber

sallallahu aleyhi ve sellem'in sözüne uymak çok yerinde bir iş olur.

Ve'n-nevmü min ğayri seherin. “Uyku gelmeden, ‘Vaktim geldi yatacağım’ diyerekten yatmak, bu da doğru bir şey değil, Cenâb-ı Hakk’ın gadabına muciptir.”

Uyku gelir ondan sonra yatarsın.

Ve'd-dıhkü min ğayri acebin. “Lüzumsuz yere gülmek.” *Ve savtü'z-zenneti inde'l-musîbeti.* “Bir de Allah esirgesin musibet oluyor, o musibette feryâd ü figân kopararak ağlamak sızlamaklar, bu da Cenâb-ı Hakk’ın hoşuna gitmeyen şeylerdir.” *Ve'l-mizmâru inde'n-ni'meti.* “Bir de sevinç zamanlarında çalgılar, envai çeşit şeylerle vakit geçirmek.”

Allah bunlardan da cümlemizi muhafaza buyursun ki Cenâb-ı Hak bunları sevmiyor ve bunlar gadap ettiği şeylerden bazısıdır.

Halbuki nimetin mukabilinde şükretmek lazım. Bu nimeti Allah vermiş, sağlık, âfiyet, varlık nelerse, ona karşı teşekkür etmek lazım gelirken, Allahu Teâlâ'nın hoşlanmadığı çalgılarla, vesair şeylerle vaktini geçirmek elbette insana yakışan bir şey değildir diye hakkın gazabına mucip oluyor.

Onun için;

كَبَّرِي اللَّهَ مِئَةَ مَرَّةٍ وَاحْمَدِي اللَّهَ مِئَةَ مَرَّةٍ
وَسَبِّحِي اللَّهَ مِئَةَ مَرَّةٍ خَيْرٌ مِنْ مِئَةِ فَرَسٍ مُلْجَمٍ
مُسْرَجٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَخَيْرٌ مِنْ مِئَةِ بَدَنَةٍ وَخَيْرٌ
مِنْ مِئَةِ رَقَبَةٍ

Kebbirallâhe miete merratin va'hmidillâhe merratin ve sebbihillâhe miete merratin hayrun min mieti ferasin mülcecin müsra-cin fî sebîlillâhi ve hayrun min mieti bedene-tin ve hayrun min mieti rakabetin.

Ümmehânî, Hz. Ali Efendimiz'in kız karde-şine Cenâb-ı Peygamber söylüyor ki;

“Neler işleyeyim ben?” diye sormuş Pey-gamberimiz'e, “Ne yapayım ben?”

Cenâb-ı Peygamber de ona buyuruyor ki;
Kebbirallâhe miete merratin. “Sen her-gün 100 kere Allahuekber de.” *Va'hmidillâhe merratin.* “Elhamdülillah elhamdülillah el-hamdülillah de, 100 kere.” *Ve sebbihillâhe miete merratin.* “Sübhanallah sübhanallah sübhanallah de, 100 kere.”

Şimdi bu bakınız 100 kere tekbir, 100 kere tahmid, 100 kere tesbih;

Hayrun min mieti ferasin mülcemin.

Yemlenmiş, hazır eğeri üzerinde, her şeyi üzerinde 100 tane at. Arap atı, ne atı olursa olsun. Bu atı insan fisebilillah hediye etse, orduya verse veyahut kendisi üzerine binip gitse bunda ne sevap kazanırsa bunda da o sevabı alacaktır, “Ondan da hayırlıdır” diyor. Fisebilillah, her şeyi üzerinde tam tekmil 100 tane güzel at, Allah yolunda harbe yolluyor.

“Sabahta akşamda beni tesbih edin.” diye birçok âyetlerle böyle bize bunu ikaz ederken Cenâb-ı Peygamber de burada bize “Bunları bırakmayınız!” der.

Ümmühanî’ye tavsiyesi aynı zamanda bize de tavsiyesidir. Bize de diyor ki;

“Siz de bunlar böylece yaparsanız sizin bu kadar hayırlarınıza, hayırlarından daha ileridir.”

كِتَابُ اللَّهِ وَسُنَّتِي لَنْ يَتَفَرَّقَا حَتَّى يَرِدَا
عَلَى الْحَوْضِ

Kitâbullâhi ve sünnetî len yeteferrakâ hattâ yeridâ aleyye’l-havda.

Kitâbullah, Kur'ân-ı Azimüşşân. Sünnet, Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem*'in gerek sözü gerek hareketi gerek kavlen ve gerek fiilen yaptıkları işlere ve bize de yapılmasını tavsiye ettikleri şeylere sünnet denir ki;

“Bu sünnet Kitabullah'tan katiyyen ayrılmaz.”

Mesela sabah namazını kılarken iki rekâтта sünnet kılıyorsun.

E Allah'ın emri iki rekât farz, bu sünneti ne yapacağız? Dursun bu.

Olmaz! Peygamberimizin sünneti Allah'ın emrinden hiç ayrılmaz. Onun farzını yapacağız, peygamberin de sünnetini yapacağız.

“Ta kıyamet gününde o havz-ı Kevser denilen havuzdan içinceye kadar ondan ayrılmayacak.”

O gün bol bol da inşaallah Cenâb-ı Hak Peygamberimizin elinden içmek nasip eder, cümle Ümmet-i Muhammed'e bizlere de.

كُتِبَ عَلَى الْأُصْحَىٰ وَلَمْ يُكْتَبْ عَلَيْكُمْ
وَأْمَرْتُ بِصَلَاةِ الضُّحَىٰ وَلَمْ تُؤْمَرُوا بِهَا

Kütibe aleyye'l-adhâ ve lem yükteb aleyküm ve ümirtü bi-salâti'd-dûhâ ve lem tü'merû bihâ.

Edhâ koyun değil de koyuna şamildir de, duhâ vaktinin namazı yani saat 9, 10, 11'de kılınan bir namaz.

“Bu benim için farzdır.” diyor Cenâb-ı Peygamber *sallallahu aleyi ve sellem*. Bana borç kıldı Cenâb-ı Hak ama size borç kılmadı.

Ve ümirtü bi-salâti'd-dûhâ ve lem tü'merû bihâ. “Gerek koyun kesmesi Cenab-ı Peygambere vacib idi size sünnettir, gerek duhâ namazı olsun bana borç idi size sünnettir.”

Ama emrolunmamışızdır yaparsak sevap kazanırız, yapmazsak bu sevaptan mahrum oluruz.

كَرَامَةُ الْكِتَابِ خْتُمُهُ

Kirâmetü'l-kitâbi hatmühû.

“Bir mektup yazıldığı vakitte onun şeysi [değeri] nihayetine vurulacak olan imzaya bağlıdır.”

İmzasız mektuplar makbul değildir. Onun için keramet dediği, makbuliyet kitabın

makbuliyeti onun altına vurulacak mühür veya imza ile değerli, makbul olur.

كِرَامُ الْمَرْءِ دِينُهُ وَمُرُوَّتُهُ عَقْلُهُ وَحَسَبُهُ خُلُقُهُ

Keramü'l-mer'i dînühû ve mürûetühû aklühû ve hasebühû hulukuhû.

Bakın burada üç şey istedi;

Keramü'l-mer'i dînühu. “Kişinin işinde keremi, şerefi, devleti dini iledir.”

Dini varsa şerefli, kerametli, ikrama ih-sana layık bir kişidir. Diniyledir. Dini varsa ke-reme layıktır.

Ve mürûetühû. “Mürüvvet insanlıktır, onun insanlığı.” *Akluhû.* “Aklı iledir.”

Aklı iman çerçevesi dairesinde ise ne güzel mürüvvet sahibi, iman dairesinin dışına çıkmış, peygamberin sünnetinin dışına çıkmışsa onun akli sâir hayvanattaki akla benzer. Çünkü insan akli ile hayvanlardan ayrılmıştır. Bize bir cihetten hayvân-ı nâtık diyorlar. Nâtık yani konuşan bir hayvan. Eh o konuşmuyor biz konuşuyoruz aynı cinsin mahluklarıyız. O da etten kemikten ibaret, göz kulak ağız burun onda da var, biz de de var bunların hepsi. Demek ki aramızdaki fark konuşma farkı. Ama

asıl fark insanın akli iman ve İslâmiyetledir. İman ve İslâmiyet çerçevesinden dışarıya çıkmış olan insanların akılları katiyen akıl sayılmaz. O diğer mahluklarda da akıl ne ise o da odur.

Ve hasebuhu hulukuhû. “İnsanın hasebi nesebi, filan kimsenin oğlu, filan kimsenin evlâdı, filanın çocuğu derler, bu da ahlâkı ile ölçülür.”

Ahlâkın ahlaksa senin hasebin nesebin para etmez sana, senin hasebin çok büyük adammış ama sende o büyüklük yok. Nesebin çok büyükmüş ama sen de o yok. Öyleyse senin hasebin nesebin kıymeti yoktur, ancak ahlakın doğru ise düzgün ise senin hasebin nesebin ona bağlıdır.

d. Reculun Keremi, Şerefi, Devleti, Üstünlüđu Takvasıyla Ölçülür

Yine buna uygun;

كِرْمُ الرَّجُلِ تَقْوَاهُ وَمُرُوَّتُهُ عَقْلُهُ وَحَسْبُهُ خُلُقُهُ

Keramü'r-racüli takvâhu ve mürûetühu aklühu ve hasebuhu hulkuhu.

“Reculün keremi, şerefi, devleti, üstünlüğü takvâsıyla ölçülür.”

Yukarda dini dedi, dinden murat da takvâdır. Din hepimizde var elhamdülillah. *Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah* diyen herkese dindar derler. Fakat bu dinden bir de takvâ diyorlar ki üstün makam. Bu takvâ Allah'tan korkudur. Allah'tan korkusu varsa bir insanın takvâ sahibidir, korkusu yoksa takvâsı para etmez, bilgi geride kalır. Asıl iş Allahu Teâlâ'dan korku. Onun için insanda korku oldu muydu o alimdir. Kitapları okumamış bilgisi de yok, yok ama Allah'tan olan korku ilmi için kâfidir ona. Öteki çok biliyor, biliyor ama bu takvâ kendisinde olmazsa cahil sayılmış olur o da.

Ve mürûetühu aklühu ve hasebuhu hulukuhû.

Yukarıkının aynısı.

كَرَمُ الدُّنْيَا الْغِنَى وَكَرَمُ الْآخِرَةِ التَّقْوَى
وَخُلِقْتُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى

Keremü'd-dünyâ el-ğınâ ve keremü'l-âhîrati et-takvâ ve huliktüm min zekerin ve ünsâ.

Bu da güzel. Şimdi dünyada insanın şerefi izzeti devleti zenginlikle ölçülüyor. Nasrettin hocanın “Kürküm sana itibar.” dediği gibi. Yani insanlar bugün servet sahiplerine varlık sahiplerine karşı bir hürmet beslerler fakat asıl kerem;

Keramü'l-âhirah. “Âhiret nimetlerine mazhariyettir.”

Mazhariyettir ki bu da takvâ ile ölçülür. Yani Allah'tan korkun ne nispetteyse senin şerefin devletin de o nispettedir.

Binâenaleyh buraya dikkat etmek lazım;

Ve huliktüm min zekerin ve ünsâ. “Ama şunu biliniz ki hepsiniz bir ananın bir babanın evladısınız.”

Yeryüzünde ne kadar mahluk varsa, hepsinin babası Âdem, annesi Havva. Binâenaleyh sizin birbirinizden ayrılışınızın ve ind-i ilâhiyedeki bir devlete nâil oluşunuz iman ve takvâ ile olacak. İmandan ve takvâdan mahrum ise diğer mahluklar gibi hiç kıymet yok onun.

Onun için takvâ, Allah korkusu büyük nimettir. Bu da kolay bir şey değildir yani, kolay bir şey değildir. İnsan hangi cemiyetin içerisinde yaşarsa, hangi insanlarla temas

halindeyse o oranın huyu bittabi kendisinin hiç haberi olmadan geçer. İyi insanlarla düşüp kalkıyorsa o iyilik geçer ona, kötü insanlarla düşüp kalkıyorsa ona da kötülük geçer farkına da varmaz o. Ama bir zaman sonra meydana çıkar iş. Binâenaleyh iyi ahlâk sahibi olmak istiyorsak iyi ahlâklı insanları arayıp bulup onların arasına sokulmak lazımdır.

Mesela şimdi demiri hepiniz bilirsiniz ki soğuktur, serttir, ateşin içerisine soktuğumuz vakitte hem ateşin halini alıyor kızarıyor, hem de hamur gibi yumuşuyor onu demirci istediği kılığa, kalıba sokuyor.

Niçin?

Ateşle hemhâl oldu, ateşin hâli ona geçti. Şimdi kabul ediyor, her kalıba girebiliyor artık.

Binâenaleyh böyle insanlarla temas ettiğin takdirde, sen de bakarsın birgün iyilerin sınıfına geçmiş olursun inşaallah, biz de öyle oluruz inşaallah.

Onun için takvâ kendi kendine ele geçmez de, takvâ sahiplerinin yanına sokulup onların haliyle hemhâl olmaya çalıştığın takdirde bakarsın sen de yavaş yavaş ehli takvâ olursun.

Niçin Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in zamân-ı saâdetinde gelen insanlar çok muhterem ve büyük insan oldular?

Çünkü peygamberle temastaydılar. Peygamberle temasta olduklarından peygamberin hâli onlara da geçiyordu. O geçiş haliyle onların da çok muhterem ve büyük insanlar olmalarına vesile oldu. Bunlar o devirde firavunlar da vardı tabi. O firavunlarla olanlar da firavunlarla beraber haşrolacaklar şüphesiz.

Şuna da dikkat etmemiz lazım;

كَسْرُ عَظْمِ الْمَيِّتِ كَكْسْرِهِ حَيًّا

Kesru azmi'l-meyyiti ke-kesrihî hayyen.

Mezarlıklara girdiğimiz vakitte birçok işte mevtaların kemikleri dışarlarda bulunabilir, çıkmış olabilir, kazılırken meydana çıkmış olabilir. Bunları kırmak, bunları kırmak, “Ne olacak ölmüş adam, ne olacak bunun kemiğinden artık?” [diyemeyiz.]

“Bunun diri iken kemiğini kırmak ne ise, diriyken canlıyken kemiğini kırmak ne kadar abes ve günah bir şeyse, öldükten sonra da bunun kemiğine hürmetsizlik yaparaktan çiğnemek, ruhunu kırmak aynı vebale muciptir.”

Onun için mezarlıklara girip boşu boşuna gezmek câiz değildir. Mezarlıklarda oturup yemek yemek, ekmek yemek hiç câiz değildir. Bu gafletin ta kendisi ve kalbinin karartısından ibarettir. Bu gibi şeylere, akli olan bu gibi şeylere tenezzül edip de yapmaz. Binâenaleyh biz dirilere olan hürmeti ölülerimize de göstermek mecburiyetindeyiz.

كَفَّارَةُ الْمَجْلِسِ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ
أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

Keffâratü'l-meclisi *sübhâneke*
allâhümme ve bi-hamdike estağfiruke ve
etûbü ileyke.

Bir mecliste oturmuşuzdur, oturduğumuz vakit iyi de konuşulur, kötü de konuşulur. Bazen şunun ve bunun da aleyhinde konuştuğumuz olabilir şeylerdendir. Binâenaleyh bu meclisten kalkıp giderken öyle Allahâısmarladık deyip gitmek doğru olmaz.

Ya?

Bir tevbe istiğfar edilir. Tevbe istiğfar ettikten sonra Kur'an okumasını bilenler varsa bir aşr-ı şerîf okurlar, bir Kur'an okurlar, salavât-ı şerîfeler getirilir, bunun arkasınada;

*Sübhâneke allâhümme ve bi-hamdike es-
tağfiruke ve etûbü ileyk* duasını Cenâb-ı Pey-
gamber tavsiye ediyor ki, bunu da okumak la-
zımdır.

*Sübhâneke allâhümme ve bi-hamdike es-
tağfiruke ve etûbü ileyke.*

Kısa bu, dört kelime!

*Sübhâneke allâhümme ve bi-hamdike es-
tağfiruke ve etûbü ileyke.* “Yâ Rabbi! Ben bu
mecliste olan hatalı kusurlarıma karşı tevbe
ettim, istiğfar ediyorum, sen günahlarımı ba-
ğışla, affeyle!” diyerek ayrılmak.

İkincisi yine;

كَفَّارَةُ الْمَجْلِسِ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ:
سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ أَسْتَغْفِرُكَ
وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

*Keffâratü'l-meclisi en yekûle'l-abdü
sübhâneke allâhümme ve bi-hamdike eşhedü
en lâ ilâhe illâ ente vahdeke lâ şerîke leke es-
tağfiruke ve etûbü ileyke.*

Yine aynı tâbir fakat burada fazla olarak-
tan *eşhedü en lâ ilâhe illallahü vahdehü lâ şerîke leke.*

Sübhâneke allâhümme ve bi-hamdike eşhedü en lâ ilâhe illâ ente vahdeke lâ şerîke leke, bunu da ilave edersin, arkasından *estağfiruke ve etûbü ileyke.*

Yukarıki gibi bunda fazla olarak *eşhedü en lâ ilâhe illâ ente vahdeke lâ şerîke leke* bu büyük bir tevhittir. “Ben senin varlığına birliğine şهادet ederim.”

Eşyada hangi eşyayı gözetirseniz gözetin bakın inceleyin bu eşya sana der ki;

“Benim sahibim bir Allah’tır!”

Yaprağına bak, toprağına bak, denizine bak, göğüne bak hepsi bizim duamıza der ki;

“Bu varlığın sahibi bir Allah’tır. O Allah ki şeriki yok, benzeri yoktur, yalnızdır, yani tek başına.”

Binâenaleyh;

Estağfiruke ve etûbü ileyke. “Bu meclis-
teki vâki olan hatalarımızdan dolayı sana istiğfar ediyorum ve tevbeler ediyorum. Sen affeyle mağfiret eyle yâ Rabbi!”

e. Gıybet Çok Büyük Günahtır

Bir de aynı şekilde;

كَفَّارَةُ الْإِغْتِيَابِ أَنْ تَسْتَغْفِرَ لِمَنْ اغْتَبْتَهُ

Keffâratü'l-iğtiyâbi en testeğfira limeni'ğ-tebtehû.

Gıybet ediyoruz, işte filanı filanı çekiştiriyoruz. Bu çekiştirme çok büyük bir günahtır. İki hak var insanlarda: Birisi para vermiş sana, vermezsin adamın parasını böyle bir hak geçer üzerine. Birgün gidersin dersin ki; “Ya al şu parayı yahut hakkını bana helal et” dersin. Ama bir günah da vardır ki bu adamın arkasından konuşmuşuzdur, gıybet etmişizdir. Ondan dolayı olan günahın kefareti çok zordur. Gidip de ona, “Kardeş beni affet! Ben senin aleyhinde şöyle şöyle konuştum ama ben bugün nedamet o işime, beni affet!”

Bunu diyecek babayiğit pek nâdirdir.

Gıybet ederiz çekiştiririz yine onun yüzüne geldi mi yüzüne güleriz, tatlı tatlı konuşuruz. Bu iyi bir şey değil.

Onun için;

Keffâratü'l-iğtiyâbi. “Gıybet edenin kefareti.” *En testeğfira limeni'ğ-tebtehû.*

Allahümmeğfirlî ve limeni'ğ-tebtühû.

“Beni ve benim gıybet ettiğim insanları da sen mağfiret et yâ Rabbi!” dersek bu sefer o gıybet ettiğimizin günahları da inşaallah affolmuş olur.

كَفَّارَةُ الذَّنْبِ النَّدَامَةُ وَلَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لَأَتَى اللَّهُ
بِقَوْمٍ يُذْنِبُونَ فَيَغْفِرُ لَهُمْ

Keffâratü'z-zenbi en-nedâmetü ve lev lem tuznibû leetallâhu bi-kavmin yüznibûne.

Günah işliyoruz, bu günahları nasıl öderiz?

Keffâratü'z-zenbi. “Bu günahların kefareti.” *en-Nedâmetü.* “İşte istiğfar ederiz.”

Estağfirullah, her gün yapıyoruz ya bir sürü istiğfarları estağfirullah, estağfirullah. Bu istiğfarlar nedamet olmadıkça para etmez.

Estağfirullah!..

Estağfirullah ama yarın yine yapıyoruz.

Estağfirullah!..

Yarın yine yapıyoruz.

Ya?

Estağfirullah, nedamet pişmanlık gelecek ondan vazgeçecek yapmayacak. Nedamet bu, pişmanlık gelmesi nedamet.

*Ve lev lem tüzni bû le-etallâhu bi-kavmin
yüznibûne.*

كَفَّارَاتُ الْخَطَايَا إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ
وَإِعْمَالُ الْأَقْدَامِ إِلَى الْمَسَاجِدِ وَانْتِظَارُ الصَّلَاةِ
بَعْدَ الصَّلَاةِ

*Keffârâtü'l-hatâyâ isbâğu'l-vudûi ala'l-
mekârihi ve i'mâlü'l-akdâmi ile'l-mesâcidi
ve'n-tizârü's-salâti ba'de's-salâti.*

Keffârâtü'l-hatâyâ. “Hatalarımızın kefa-
retleri.”

Cenâb-ı Hak bak bize ne nimetler ihsan
etmiş!

İsbâğu'l-vudûi ala'l-mekârihi. “Bu soğuk
havada usulüne uygun bir şekilde güzelce bir
abdest almak.”

Bu hatalarımızı silip atar.

Ve i'mâlü'l-akdâmi ile'l-mesâcidi. “Ca-
miye gidiyoruz, kaç adım attıysak ne kadar
adım attıysak o kadar günahlarımız dökülür o
kadar da defterine sevap yazılır.” *Ve'n-
tizârü's-salâti ba'de's-salâti.* “Öğleni kıldık
ikindiye bekliyoruz, bu da günahlarımızı silip
atar.”

Gerek camide bekleyelim, gerek işimizin başında ikindi okunsun da camiye gidelim diye bekleyelim.

Bunların hepsi günahlarımızın affına vesile olan hâletlerden olduğunu İbn Mâce hazretleri Ebû Hüreyre'den rivayet etmiş.

Bir tanecik daha kaldı.

كَفَى بِالْمَرْءِ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يُشَارَ إِلَيْهِ بِالْأَصَابِعِ
فِي دِينِهِ بِفِسْقٍ أَوْ فِي دُنْيَاهُ أَنْ يُعْطِيَهُ - إِلَّا مَنْ
عَصَمَهُ اللَّهُ - مَالًا وَلَا يَصِلَ بِهِ رَحِمًا وَلَا يُعْطَى حَقَّهُ

Kefâ bi'l-mer'i mine's-şerri en yüşâra ileyhi bi'l-asâbi'i fî dînihi bi-fiskin ev fî dünyâhu en yü'tıyehi illâ men asamehullâhu mâlen ve lâ yasile bihi rahimen ve lâ yü'tıye hakkahu.

Bir insan yanlış, yanlış bir şöhret almış ama hakiki bir şöhret sahibi değil. Yalnız kendini o büyüklere benzetiyor. Kendilerini büyüklere benzetiyor, kalıbından kıyafetinden bir şöhret sahibi olduğunu, herkes ayağı kalkıyor elini öpüyor hürmet gösteriyor bu şöhret sahibine.

“Bu insan için şer olarak kafidir diyor. Şer, şer olarak insana bu göstermiş olduğu şöhret kafidir.” *Fî dünyâhü.* “Dünyası için.” *En yû'tiyehi illâ men asamehullâhu mâlen ve lâ yasile bihi rahimen ve lâ yû'tiye hakkahu.* “Bundan Allahu Teâlâ'nın koruduğu kimseler ancak korunur, başka türlü korunmanın çaresi yoktur.”

Binâenaleyh malı var, o malı ile sıla-i rahim yapmıyorsa, sıla-i rahim yapmıyorsa ve o malı ile onun zekâtı olan hakları vermiyorsa o da ona şer olarıktan bu mal da ona şer olarak yeter.

Bunu izah eden ikinci bir hadis var onu da okuyuvereyim.

كَفَى بِالْمَرْءِ مِنَ الْإِثْمِ أَنْ يُشَارَ إِلَيْهِ بِالْأَصَابِعِ

قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنْ كَانَ خَيْرًا؟

قَالَ: وَإِنْ كَانَ خَيْرًا فَهُوَ شَرٌّ لَهُ إِلَّا مَنْ رَحِمَهُ اللَّهُ

وَإِنْ كَانَ شَرًّا فَهُوَ شَرٌّ

Kefâ bi'l-mer'i mine'l-ismi en yüşâra ileyhi bi'l-asâbi'i kâlû yâ rasûlallâhi ve in kâne hayran kâle ve in kâne hayran fe hüve

şerrun lehu illâ men rahimehullâhu ve in kâne şerran fe hüve şerrun.

Geçiyor birisi de, “Filanı görüyor musun? Filanca çok muhterem bir adamdır, çok mübarek bir adamdır. Şöyle şöyledir, geceleri uymaz, sabahlara kadar namaz kılar tesbih çeker. İşte şöyle alim böyle fâzıl böyle kâmil...”

“Bu işaret olunması.” *Kefâ bi'l-mer'ime'l-ismi.* “Buna günah olaraktan kafidir.”

Böyle kendisine işaret olunabilecek bir duruma kendisini sokan insana bu günah olarak kafidir.

Kâlû yâ rasûlallâhi. “Dediler ki yâ Resûlallah!”

Şimdi cemaat tabi dinliyor bunu, bu dinleyişe karşı Efendimiz'e dediler ki;

Yâ rasûlallâhi ve in kâne hayran. “Bu adam hakikaten de güzel bir adam, sofu bir adam, eli öpülmeye layık bir adam. Buna da mı bu iş böyle gösterildiği vakitte günah olacak?”

Kâle ve in kâne hayran. “Evet bu iyi hayırlı bir adam olsa dahi.” *Fe-hüve şerrun lehû.* “Onun için bu göstermeler şerdir.”

Şu mümtaz, mümtaz tabaka dediğimiz herkese herkes tarafından hürmete şayan oluşun *şerran* dedi Cenâb-ı Peygamber.

Yine sordular, iyi adam ama yahu ne yapalım bunu da göstermeyelim mi?

“Evet iyi adam ama yine o gösterişi onun için şerdir.”

Sizin gösterişiniz, onu böyle mesela çok iyi insandır diye etrafınızdakilere tanışmanız yine onun için şerdir.

İllâ men rahimehullâhu. “Ancak Allah’ın merhamet ettikleri müstesna.” *Ve in kâne şerran fe-hüve şerrun.* “Zaten şer ise, o adam kötü bir insansa zaten kötüdür bu hareketler.”

Fakat bunu şimdi ulemalar “Nasıl olur? diyerekten şey yapmışlar, buyurmuşlar ki;

“Bunun tevili var.”

Hasan Basrî hazretlerini göstermişler, “İşte bak şu adam çok iyi bir adam.” filan diyerekten.

“Bu senin için şöhret değil mi?” demişler. Ha buyurmuş ki;

“Cenâb-ı Peygamberin muradı bu değil, *innema annî bihî el-mübtedî’u fî dînihî.* “Dininde mübtedî, bid’at sahibi, milletten

ayrılmış bid'at sahiplerinin hâlidir bu hâl.” demiş. *Fe-innehû sûün fî dînihî ve dünyâhü.* “Bu şöhretinden dolayı o mezmumdur.”

İkinci bir kavil de, böyle gösterilen adam da herkes tarafından bana bir hürmet bir saygı gösteriliyor diye insanda bir kendini beğenme ve kendine bir gurur gelme belası vardır ki, bu kendini beğenme bu gurur belası onun için işte kafidir. Çünkü ucup, kendini beğenme ve gurur bu insan için kâfi. En büyük veballerden, günahlardan birisidir ki Cenâb-ı Hakk'ın tevfiğine mâni oluyor kendini beğenme. Kendini beğenme Cenâb-ı Hakk'ın vereceği tevfiğe, rahmeti ilahiyeye mâni oluyor.

Değirmeniniz var, su gelmezse değirmeniniz para etmez. Su gökten gelecek dereler dolacak senin arkından da değirmenine gelecek de kullacaksın. Tevfîk-i ilahi de Cenâb-ı Hak'tan gelecek olan o su o rahmet senin değirmenini döndürecek, buna manidir.

Su senin tarlana gelmez, değirmenine de gelmez.

Niçin?

Kendini beğendiğinden dolayı.

Binâenaleyh öyle gösterilen insan bundan eğer biz haz, bir lezzet duyaraktan mağrurluk geliyorsa, “Ne iyi adam bak, herkes onun elini öpüyor, şöyle hürmet gösteriyor.” Bu sefer yanlarının arasına gider Allah esirgesin.

Onun için şehvet bu.

İllâ men rahimehullâhu. “Yalnız kendisi kemale ulaşmış öpmüş öpmemiş, iyi demiş kötü demiş hiç kulağına bile girmiyor, bunlara ehemmiyet vermiyor.”

E o zaman o mâsum olur, Allah korur onu. Fakat böyle kendisine bir varlık gelecek derecede olan için tehlikelidir.

Şunu da söylemek yerinde olacak;

كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا يَسْمَعُ

Kefâ bi'l-mer'i ismen en yühaddise bi-küllî mâ yesme'u.

Bugün bizim şeyden Buhârî Müslim hadislerinden bir cilt bana hediye ettiler, ben de onun baş tarafından okurken bu hadise taalluk eden bir mesele gördüm. Bir insanın kemale ulaşması her duyduğunu söylemek değil, her duyduğunu saklaması ile oluyor.

Öyle demişler, böyle denmiş, nedir ki bunlar?

“Her duyduğunu söylemek insan için günah olarak kâfidir.” diyor.

Kefâ bi'l-mer'i ismen en yühaddise bi-küllü mâ yestemi'u. “Her duyduğunu insanın etrafındaki insanlara duyurmaya çalışması günah olarak insana kâfi gelir.” Binâenaleyh muhaddisler hadis yazarlarken herkesin hadisini yazmamışlardır. Herkesin hadisini, “Ben peygamberden böyle duydum, yahut filandan böyle duydum.” diyen kimselerin hadislerini yazmamışlardır kitaplarına.

Sebebi?

Bu her duyduğunu söylemek cezasına düşmemek için. Binâenaleyh insan kemale ulaşmaz, ta ki söylenmesi lazım olan şeyi söyleyinceye kadar. Öyle her duyduğunu söylemek, her işittiğini söylemek; filanca gazetede şöyle okudum, filan mecmuada böyle okudum bunlarla ömrünü tüketmek kadar hoş olmayan şey yoktur. Allah cümlemizi affetsin. Tevfikatı samadaniyesine mazhar etsin. Kendisinin razı olacağı iyi amelleriyle meşgul olan [kullarınan eylesin.]

Lillahi-l-Fâtîha.

Mehmed Zahid KOTKU

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

